

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders
Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 4021-2026

Medewerker	:	Rachel Brouwer
Team	:	Concerncontrol
Datum	:	14 januari 2026
Portefeuillehouder	:	wethouder Hans Olthof

BIJLAGEN: ☒ Managementletter 2025 36165-2025 ☒ Voortgang verbeterplan control versie november 2025 31010-2024 Brief auditcommissie aan raad inzake voortgang Verbeterplan control 31010-2024
AFSTEMMING MET ☒ anders, nl. accountant ☒ Openbaar ☐ Vertrouwelijk
ONDERWERP Managementletter 2025

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. Kennis te nemen van de Managementletter 2025.
2. Kennis te nemen van de voortgang van de opvolging van de bevindingen en aanbevelingen uit eerdere managementletters, zoals opgenomen in het Verbeterplan control.

SAMENVATTING

Op 15 januari jongstleden is de Managementletter 2025 ontvangen van de accountant. Hierin worden de bevindingen uit de interimcontrole van afgelopen najaar gerapporteerd en aanbevelingen gedaan over de verbetering van de interne beheersing en administratieve organisatie. De managementletter gaat vooraf aan de jaarrekeningcontrole in het voorjaar. Reeds bestaande bevindingen en aanbevelingen zijn opgenomen in het Verbeterplan control. Nieuwe aanbevelingen worden toegevoegd daaraan. De accountant brengt op 27 januari aanstaande verslag uit aan de auditcommissie op basis van een samengevatte managementletter (boardletter).

AANLEIDING

Jaarlijks vindt in het najaar de interimcontrole plaats. Tijdens deze controles neemt de accountant kennis van de uitkomsten van de verbijzonderde interne controles over de eerste periodes van het boekjaar en toetst deze op de getrouwheid. Daarnaast voeren zij zelf ook controles uit op de financiële processen. Naar aanleiding van de interimcontrole brengt de accountant een managementletter uit met de bevindingen en aanbevelingen ter verbetering van de interne beheersing en administratieve organisatie. Dit kunnen zowel nieuwe bevindingen en aanbevelingen zijn, als reeds eerdere gemelde bevindingen en aanbevelingen. De managementletter gaat vooraf aan de jaarrekeningcontrole in het voorjaar. De accountant brengt rechtstreeks verslag uit aan de raad middels een boardletter. Deze wordt op 27 januari eerst besproken met de auditcommissie.

BEOOGD RESULTAAT

Het inzichtelijk hebben van de rechtmatigheid en getrouwheid van de processen waar financiële handelingen uit voort komen. Daarnaast is het een onafhankelijke toets in welke mate de administratieve organisatie en de interne beheersing op orde zijn.

KADER

Gemeentewet artikel 212 en 213, kadernota Rechtmatigheid 2025, Besluit Begroting en Verantwoording, Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden en de Financiële verordening 2025.

ARGUMENTEN VOOR

1. *De bevindingen in de managementletter sluiten aan bij de voortgangsrapportage Verbeterplan control.*

Naar aanleiding van het niet verkrijgen van een goedkeurende accountantsverklaring over de jaarrekening 2023 heeft uw college in september 2024 het Verbeterplan control vastgesteld en gedeeld met de auditcommissie. De raad en de auditcommissie hebben onderling afgesproken dat de auditcommissie de voortgang van het Verbeterplan control monitort, daarover gesprekken voert met accountant, concerncontroller en gemeentesecretaris en de gemeenteraad daar periodiek over informeert. In het kader hiervan heeft na enige vertraging aan de kant van de auditcommissie op 9 december jl. een gesprek plaatsgevonden met de gemeentesecretaris over de voortgang. De auditcommissie heeft hierover middels een brief gerapporteerd aan de raad.

De managementletter geeft geen aanleiding tot het wijzigen van het verbeterplan control, maar wel tot het updaten en soms ook aanscherpen van de acties en planning. Sommige acties zijn inmiddels afgerond en andere acties nog niet gestart. Naar aanleiding van deze managementletter zal het Verbeterplan control daarop worden geüpdatet en via uw college aan de auditcommissie worden voorgelegd.

2. *De bevindingen in de managementletter 2025 en de openstaande acties in het Verbeterplan control hebben betrekking op drie hoofdpunten.*

De bevindingen en aanbevelingen zijn onder te verdelen in de volgende drie hoofdpunten:

- A. **Het nieuw financieel systeem:** Dit systeem is inmiddels per 1 januari jl. live gegaan. De basis is ingericht, de komende maanden wordt daar nog verder aan gewerkt. Pas bij de interimcontrole over boekjaar 2026 kan de accountant toetsen of dit systeem inderdaad bijdraagt aan het oplossen van de bevindingen zoals het 4 ogen principe en functiescheiding bij facturen (bevinding 1/16), het ontbreken van kwalitatieve inhoudelijke controles bij autorisatie inkoopfacturen (bevinding 4/16), het niet op non-actief zetten van oude IBAN-nummers (bevinding 7/16), het niet zuiver boeken van subsidies, inkopen en inkomensoverdracht aan overheden (bevinding 15/16). Op basis van de plannen voor de inrichting van het systeem ziet de accountant dat we deze punten hebben opgepakt, maar kunnen zij pas toetsen als er daadwerkelijk in het systeem wordt gewerkt. Ook dienen nog regelingen, zoals mandaatregeling en budgethoudersregeling hierop te worden aangepast. Vandaar dat deze punten op oranje (of nieuw, op blauw) staan.
- B. **Inkoop en contractering:** Gemeente Olst-Wijhe kent een zeer bescheiden ondersteuning en advisering bij inkopen en aanbesteden. In het nieuwe financieel systeem moet vanaf €50.000 een inkoopstrategie worden toegevoegd met een advies van de inkoopadviseur. Afwijkingen van ons lokale inkoopbeleid moeten worden voorgelegd aan de directie. Pas achteraf kunnen wij controleren of dit ook is gebeurd (bevinding 5/16). Contractering ligt bij de budgethouder, daar is geen 4

ogenprincipe of toetsing verplicht gesteld. Ook ontbreekt het ons aan contractbeheer en -management (bevinding 3/16). Vandaar dat deze punten nog steeds op rood staan.

- C. **Houding en gedrag vanuit 3 Lines of defense model (3Lod):** Vanuit het 3Lod zouden de controles in de 1^e lijn (business) moeten plaatsvinden met advisering en ondersteuning vanuit de 2^e lijn (o.a. Financieel, HRM, ICT adviseurs). De 3^e lijn (Concerncontrol/auditors) zouden moeten controleren of de 1^e lijn inderdaad die controles goed uitvoert, bij voorkeur systeem- of procesgericht. Dit begint bij het beschrijven en vastleggen van alle relevante processen door de 1^e lijn (bevinding 10/16 en antwoord op vraag 1 auditcommissie). Deze ontbreken nu veelal.
- In de 1^e lijn ontbreken ook zichtbare vastgelegde controles, zoals de volledigheidscntrole op legesomvang (bevinding 8/16), collegiale toets op bouwkosten (bevinding 9/16), het tijdig vaststellen van subsidies en de beoordeling van aanvragen (resp. bevinding 11-12/16), zichtbare controles bij exploitatieopzetten (bevinding 16/16).
- Daarnaast wordt geconstateerd dat bij het accorderen van de facturen nog steeds de prestatie onvoldoende wordt onderbouwd (2/16). Dit geldt ook nog steeds voor prijsonderbouwingen (bevinding 4/16). We zien in praktijk bij individuen wel degelijk verbeteringen, maar over de gehele organisatie gezien nog onvoldoende.
- Ook het juist hanteren van de budgethoudersregeling en mandaatregeling verdient aandacht (bevinding 14/16), evenals het ontbreken van een originele handtekening (nat of gewaarmerkt) (bevinding 13/16) en het afwijken van de lokale inkoopkaders (vraag 3 auditcommissie).
- Bij bevindingen 4, 8, 11 en 16 constateert de accountant wel dat eraan wordt gewerkt, derhalve hebben deze kleurcode oranje gekregen. De overige bevindingen staan nog op rood.

3. ICT bevindingen

In de conceptversie en de daarop volgende versie van managementletter 2025 die wij van Baker Tilly hebben ontvangen, stonden in de paragrafen die ICT betreffen afwijkende bevindingen ten opzichte van Deventer en Raalte. Omdat dit grotendeels in DOWR verband is belegd en ook de controles in DOWR verband door de accountant worden uitgevoerd is verzocht om dit te corrigeren.

DOWR heeft aangegeven dat het om de volgende passages uit de Managementletter 2025 met datum 13-01-2026 gaat:

Blz. 7: Deze verbeterpunten zijn door ons (DOWR/Deventer) wel opgepakt, zie ML Deventer. CivSam en MO-platform voldoet nagenoeg aan de toegangsbeveiliging, voor iFinancien geldt dat deze met de livegang van 1-1-2026 wordt opgepakt. Deze zin zou genuanceerd moeten worden.

Blz. 7: naast Civ-Sam ook MO-platform. Daarnaast is de authenticatie van Civ-Sam in 2025 volledig opgelost.

Blz. 13: het voorstel is dat hier dezelfde verbijzondering wordt doorgevoerd als bij Deventer. D.w.z. dat er 1 categorie van status wordt toegevoegd. Immers voor CivSam en MO-platform geldt dat deze nagenoeg zijn opgelost, zoals afgestemd met Bakertilly (door DOWR/Deventer). Wij zien ook dat de legenda van ons in deze ML afwijkt, qua letters en kleur van die van Deventer.

Blz. 16: In navolging van zoals reeds eerder met Bakertilly (door DOWR/Deventer) besproken, graag explicieter maken dat de verantwoordelijkheid voor het opstellen van een SOLL autorisatiematrix bij de proceseigenaar ligt.

In de 3^e versie van de ontvangen Managementletter 2025 (14-01-2026) is naar aanleiding van deze opmerkingen op bladzijde 7 alleen een aanpassing gedaan door het MO-platform toe te voegen. Na telefonisch overleg met de Partner is aangegeven dat hiermee onze managementletter een correct beeld geeft. Verschillen kunnen volgens Baker Tilly komen doordat DOWR ons vergeleken heeft met een oudere versie van de Managementletter van Deventer. Wij hebben dit zelf (nog) niet kunnen checken omdat de stukken van Deventer nog niet openbaar zijn en de accountant die niet aan ons wil verstrekken.

4. De accountant ziet wel positieve ontwikkelingen.

Door het versterken en het inrichten van een team Concerncontrol zijn een deel van de controles dit jaar door dit team zelf uitgevoerd in plaats van door de adviseurs van Baker Tilly Advisory. Dit heeft voor het eerst geleid tot een tijdige en volledige aanlevering van de VIC bij de accountant. Door de interacties met collega's in de 1^e en 2^e lijn is de kwaliteit van de aanlevering ook toegenomen. Echter de inzet van team Concerncontrol heeft er ook toe geleid dat juist door de interactie met collega's en het door vragen/zoeken

er meer bevindingen zijn geconstateerd. De accountant verwacht hiervan wel een leereffect in de organisatie.

Uit de voortgang van het verbeterplan en de ambtelijke reacties daarop, blijkt dat er ook op andere onderdelen wel degelijk acties zijn ingezet. Dit geldt ook voor het nieuwe financieel systeem. Zowel in de managementletter als in het gesprek heeft de accountant dit opgemerkt. Echter omdat de controles vooral hebben plaatsgevonden tot en met periode 8 van 2025 is dit nog niet geheel terug te zien in deze managementletter. De verwachting is dat de eerste resultaten beter zichtbaar worden bij de controles over boekjaar 2026 in het najaar.

5. De adviezen inzake de voorbereiding van de jaarrekeningcontrole worden opgepakt.

In de managementletter worden ook adviezen gegeven ter voorbereiding op de jaarrekeningcontrole, zoals de SISA regelingen, de Spendanalyse op inkopen/aanbestedingen, de wethouders pensioenen, etc.. Acties daarop zijn reeds in gang gezet. De grootste risico's lopen wij bij het voldoende onderbouwen van de prestatieleveringen op inkopen en het terugbrengen van onzekerheden op het sociaal domein (deze tellen vanaf 1/1/2025 als fout). Aandachtspunt is ook dat de accountant van ons wederom een oplegger verwacht bij de actualisatie van de grondexploitaties (Zie blz. 23 van de managementletter 2025)

ARGUMENT TEGEN

1. Een aantal acties uit het verbeterplan wordt pas gerealiseerd vanaf boekjaar 2026.

Een aantal verbeteringen is gekoppeld aan de implementatie van het nieuwe financieel systeem. Dat betreffen bevinding 1, 4, 7 en 15. Er is bewust gekozen om vooruitlopend op de live gang geen reparaties uitvoeren aan het oude financieel systeem, omdat dit ten koste zou gaan van de inzet die nodig is voor de implementatie van het nieuwe systeem. Wij hebben dit ondervangen door bij de jaarrekeningcontroles extra steekproeven te doen. Hierdoor blijven deze bevindingen in het overzicht van de accountant op rood staan, maar zijn de beheersmaatregelen wel aanwezig om de risico's te beperken.

RISICO'S

Indien verbeteringen en herstelacties onvoldoende worden uitgevoerd komt een goedkeurende accountantsverklaring over de jaarrekening 2025 in het geding. Dit betreft voornamelijk de onderbouwing van de prestatieleveringen. We voeren op dit moment gesprekken met de 1e lijn om hen in staat te stellen nog herstelacties uit te voeren met het oog op de jaarrekeningcontrole. Echter een deel van de fouten die geconstateerd zijn (of nog worden), kunnen niet met terugwerkende kracht worden gerepareerd. In hoeverre die (geëxtrapoleerd) doorwerken in rechtmatigheids- en getrouwheidsfouten kunnen wij nu nog niet inschatten.

FINANCIËN

Herstelwerkzaamheden worden binnen bestaande formatie en contractafspraken opgevangen. De verwachting is dat er wel meerwerkkosten van de accountant komen in verband met de genoemde herstelacties. Dit betekent een overschrijding op het budget van de accountant en wordt bij de 2^e berap gemeld. Financiering van verbeteringen lopen separaat.

DUURZAAMHEID

-

PARTICIPATIE

-

COMMUNICATIE

De accountant zendt de Boardletter 2025 (samenvatting van de Managementletter 2025) rechtstreeks aan de gemeenteraad en geeft op 27 januari aanstaande een toelichting hierop aan de auditcommissie.

PLANNING EN UITVOERING

De bevindingen en aanbevelingen uit voorgaande jaren zijn reeds opgenomen in het verbeterplan control. De nieuwe aanbevelingen worden daaraan toegevoegd. Periodiek wordt over de voortgang van het verbeterplan control gerapporteerd aan de directie, college en de auditcommissie.

De IT-bevindingen in de managementletter betreffen DOWRI en worden ook via Deventer verder besproken door de accountants die daar de controles hebben uitgevoerd.